



# Level playing fields in Leven, Schotland

## Verdubbeling N-gift greens! Op naar 30 kg N/ha

In dit artikel neem ik u mee naar Leven, regio Fife in Schotland. Zo'n 15 km van St. Andrews, aan de overzijde van de baai waar Edinburgh ligt. Dit stadje aan zee heeft een fraai gelegen links golf, waar traditie de boventoon voert. Baancommissaris Norman Anderson noemt zijn baan de 'beste natuurlijke golf links van Schotland'. Hoofdgroenkeeper Andy O'Hara strooit jaarlijks 15 kg N/ha op zijn greens, maar of dat zo kan blijven...

Auteur: Broer de Boer

In het Schotse Leven spelen twee clubs op dezelfde golf links. Dat is al sedert 1909 zo. En dat zal zo blijven ook. Voor hoofdgroenkeeper Andy O'Hara zou dat een lastige situatie kunnen zijn, want twee heren dienen is moeilijk, zeker wanneer er ook nog eens 800 leden van twee clubs rondlopen die hun mening geven over het onderhoud van hun trotse bezit. Maar dat probleem is eigentijds opgelost. Hier is een soort federatie gevormd die het gezamenlijke groenkeeperteam, het secretariaat en de baancommissie aanstuurt. Het voorzitterschap van de federatie wisselt elk jaar. Dit systeem garandeert wat golfbaanonderhoud betreft continuïteit van de werkwijze en daarmee een behoorlijk houvast voor het groenkeepingteam. Andy O'Hara werkt hier inmiddels 18 jaar. En in dit vak is hij niet de eerste de beste. Als vicevoorzitter van de BIGGA speelt hij een belangrijke rol in het groenkeeperswereldje.

### Twee clubgebouwen

Wat als eerste opvalt op deze golf links, is de aanwezigheid van twee clubgebouwen. Het oude clubgebouw van de Leven Golfing Society ziet er het welvarendst uit, maar die van de Leven Thistle Golf Club, zeg maar de golfclub van de werklieden, zou een aanwinst à la The

Dutch zijn voor een 9-holes baan in Lutjebroek. Gelukkig blijken de verschillen tussen beide clubs kleiner te zijn geworden dan het uiterlijk van de clubgebouwen doet vermoeden. Maar de gedachte aan fusie niet aan de orde. Zoals de baan er nu ligt, ligt hij er sinds mensenheugenis. En alles moet bij voorkeur blijven zoals het was. Overgaan van handmatig water geven van de greens naar automatische berekening is al een hele ingreep, en niet alleen vanwege de kosten.

### Objectief

Ook deze Golf Links bezoek ik met Richard Windows, agronoom bij het STRI. Ik pik uit het gesprek op dat er op een bepaalde green gedeeltes zijn die kleine verschillen laten zien bij de bespeling. Nog steeds wordt daarvoor als oorzaak een uitbreiding in de jaren zestig aangegeven, waardoor er verschillen in de opbouw zitten tussen het oude en het nieuwe gedeelte. Ondanks alle tradities wil



Clubhuis Leven Thistle Golf Club, opgericht door werklieden.



Andy O'Hara, hoofdgreenkeeper.



Clubhuis Leven Golfing Society, opgericht voor zakenmensen.

de baancommissie wat greens betreft voort in de vaart der volkeren en dit verbeteren. Hier vindt onder meer de oudste bestaande amateurcompetitie, Stroke Play, plaats; de baan was ooit *qualifying* voor deelnemers aan The Open. Maar een natuurlijke baan of niet, de meetlat om belangrijke competities te mogen organiseren komt steeds hoger te liggen. Daarom doet de baancommissie regelmatig een beroep op het STRI, dat op basis van objectieve meetgegevens adviezen geeft. "Dat doen we ook om O'Hara een stuk extra ondersteuning bij zijn werk te geven", aldus baancommissaris Norman Anderson. "De metingen zijn anderhalf jaar geleden ook uitgevoerd en we hebben de adviezen opgevolgd, onder meer door meer dress-zand te gaan gebruiken op de greens. Nu laten we het STRI de metingen herhalen om de effecten objectief te kunnen beoordelen en ons tevens te laten adviseren over hoe we nu verder moeten. Om de metingen jaarlijks enkele malen te laten doen, dat is voor ons financieel een stap te ver."

#### Tweemaal vertidrainen

Richard Windows van het STRI laat de greenkeepersstaf al snel kennismaken met de meetapparatuur en de wijze waarop daarmee, volgens een vast protocol, de metingen van vochtpercentage, hardheid en vlakheid moeten worden verricht. Andy O' Hara loopt op aanwijzingen van de STRI-specialist al gauw met de Trueness-meter over zijn greens. Twee greenkeepers doen hetzelfde met de clegg-meter en de vochtmeter. De TRI-man houdt hen in de gaten, terwijl hij tegelijkertijd de stimpmetingen

uitvoert. Andy O' Hara houdt gelukkig ook nog wat tijd over om iets te vertellen over het onderhoud van zijn golf links. In de ondergrond van de baan vindt je drie soorten zand terug: gewoon zand, zand en gravel en wat zwaardere grond. Het grasbestand op de greens bestaat uit zwenk- en struisgrassen. Wat struisgrassen betreft gaat het om *brown-top bent* (*Agrostis capillaris*). Andy: "Bij het doorzaaien maken we gebruik van *slender creeping red fescue*, een droogtetolerante grassoort met kleine rhizomen. Op deze greens hebben we inmiddels acht jaar ervaring met het gebruik van de vibrerende rollen op de Greensmaster 3100/3250. Daarmee maken we de greens niet alleen vlakker, maar ook sneller." Het is de bedoeling om beide clubs te 'bewijzen' dat deze methode invloed heeft op de vlakheid (trueness), de stimp en de stevigheid van de greens. Na het uitvoeren van de metingen worden de greens gemaaid en gerold met de vibrerende rollen en vinden dezelfde metingen nogmaals plaats. Over het nut hiervan was discussie ontstaan; de objectieve meetgegevens kunnen hopelijk een einde maken aan de verschillen in inzichten hierover. Vertidrainen is overigens een standaardhandeling die in de herfst gedaan wordt, in totaal 2-3 keer per jaar. Ondanks de beschikbaarheid van eigen zand wordt voor het dresen toch zand van elders aangevoerd om een constante kwaliteit in te bouwen.

#### Whispy roughs

Maar ook de fairways en de roughs zijn hier meer dan interessant. We zien de *slender creeping red fescue* terug, maar ook *Festuca*

*rubra* subsp. *commutata*, bekend onder de naam *chewing's fescue*, *sheep and hard fescue*, die over een hogere droogtetolerantie beschikken en minder van de bodem verlangen dan andere zwenkgrassen. Het verdere onderhoud van de baan tijdens het seizoen doet Andy af als het uitvoeren van routinewerk: "Gewoon een kwestie van bijhouden, dat wil ik geen hightech noemen." Variaties in dressing en organische stof maken het onderhoud enigszins complexer. Ondanks de beschikbaarheid van eigen zand wordt hier voor dresen toch zand aangevoerd van elders, om een constante kwaliteit te handhaven. En niet te vergeten een fijne *whispy rough*. *Whispy* laat zich vertalen als fluisterend, wuivend. Golf Monthly beschreef de baan ooit als 'one of the best stands of bents and fescues in Scotland'.

#### Water

Tip: vraag een Schot nooit naar de hoeveelheid regen die er jaarlijks in millimeters gemiddeld op zijn baan valt. Men rekent namelijk in inches! Jaarlijks rekent O'Hara hier op zo'n 24 – 26 inch, zo'n 600 mm dus. Fairwayberegening ontbreekt en op de greens wordt zeer traditioneel met de hand water gegeven. Eenmaal per week voegt men een *wetting agent* toe aan het beregeningswater, om het nauwkeurig gedoseerde vocht optimaal te verdelen en benutten. Andy O'Hara vertelt dat ze hier met drie man van 06.00 tot 11.00 uur mee bezig zijn. Voor het benodigde water beschikken ze sinds enkele jaren over een eigen bron. Ondanks de nabijheid van de zee geeft deze bron geen brak water, maar goed zoet water.



Geen drainage in de bunkers.



Richard Windows (STRI) verzamelt gegevens voor adviesrapport.

Andy laat dat regelmatig analyseren. Als je naar drainage vraagt, moet Andy glimlachen. "Met de zandbodem die we hier hebben is dat volstrekt overbodig. Ook in de bunkers kennen we geen drainage. Een eventueel overschot aan regenwater vanuit greppels slaan we op in een tank met een capaciteit van 250 kubieke meter; die is recentelijk aangelegd. Als het nodig is pompen we het water af naar zee."

#### Bemesten

Kunstmest is een product dat in de jaren twintig van de vorige eeuw zijn intrede deed. Bij een golf links met een historie die ouder is dan kunstmest past een dergelijk product dus niet. Andy's fairways krijgen in elk geval geen bemesting. Zijn greens moeten het jaarlijks met 15 kg zuivere stikstof doen. Hoe komen Andy's grasplantjes dan toch aan voldoende voeding? Het blijkt dat men ook hier zweert bij het gebruik van zeewierextracten. Volgens de informatie die de hoofdgreenkeeper mij geeft, gaat het om zeewier dat afkomstig is van het Schotse eiland Orkney en waarvan het extract geproduceerd is volgens de koude methode. Andy O'Hara is van mening dat zeewierextract een goede bijdrage levert aan de kwaliteit van zijn greens. "Maar jou een bewijs leveren kan ik niet. Dat zou een onafhankelijk instituut moeten doen, zoals het STRI."

#### Bewijs leveren

Nadat op vier greens tweemaal de metingen zijn uitgevoerd, dus voor en na het maaien met de vibrerende rol, zijn zowel de baancommissaris als O'Hara zichtbaar nieuwsgierig naar de resultaten en de voorlopige adviezen van de STRI-man. Richard Windows legt nogmaals uit dat greens op golf links hard en stevig moeten zijn. Veel

organische stof in het profiel houdt water vast en dat maakt greens zachter. Het vochtpercentage op greens van een golf links zou tussen de 10 en 20 procent moeten liggen, de hardheid tussen de 100 en 120 graviteiteenheden (Gm). Anderhalf jaar geleden heeft Richard op dezelfde greens van deze golf links metingen verricht en een aantal adviezen gegeven. Een van zijn adviezen was het organischestofgehalte te verlagen door topdressing. Dat betekende een extra kostenpost voor beide clubs, maar de raad is opgevolgd. De meetgegevens voor alle vier greens worden doorgelopen. De cijfers wijzen in elk geval op verbetering van de vlakheid en de stevigheid. Voor een van de greens geeft Richard Windows nu al een advies om deze de komende tijd nog sterker te gaan dresen. Deze green houdt naar zijn mening te veel vocht vast. Maar de monsters die hij gestoken heeft op de greens om het organischestofgehalte te bepalen, zullen daarvoor het definitieve bewijs moeten leveren. "In de eerste 20 millimeter onder het maaiveld moet dat voor golf links liggen tussen de 4 en de 6 procent, in de volgende 20 millimeter moet dat beneden de vier procent liggen."

#### Acties

Binnenkort zal Golf Links Leven een adviesrapport van het STRI ontvangen met maatregelen, toegesneden op de individuele greens. Als de eventuele behandeling van de toplaag met minitines ter sprake komt, wat eigenlijk het voorstel is van O'Hara, oppert Richard Windows de mogelijkheid om uitsluitend de aan- en aflooplekken op de greens aan te pakken. Plaatselijk zijn daar namelijk qua stevigheid en vlakheid de meeste afwijkingen. "Daarbij kun je ook denken aan hydroprojecten", meent Richard

Windows. "Maar ook aan het algemene beeld van vlakheid zal O'Hara moeten werken. "Ik kom nog wel eens wat raaigras tegen op de greens. Die beïnvloeden de balrol. Zorg dus dat je dat gras kwijtraakt. Dat kun je bereiken door de grasmat gezonder en dichter te maken, door je N-gift te verhogen." Andy O'Hara vertelt dat hij jaarlijks zo'n 15 kg N/ha gebruikt op zijn greens. Daarop geeft de STRI-man het advies die gift te verdubbelen. "Meer stikstof zal je greens iets minder snel maken, maar wel vlakker", is zijn overtuiging.

Onderweg naar mijn volgende plezierige gesprek op een Schotse golfbaan denk ik: waar praten we over? 30 kg N... Ogenscheinlijk zeer fraaie, vlakke greens.... Ik heb me erover verwonderd hoe dicht de stimpballetjes bij elkaar stil kwamen te liggen... Uiteindelijk wordt op de greens een spelletje beslist. Moeten greens nog vlakker, kunnen ze nog vlakker? Ja dus, als je in de vaart der volkeren mee wilt gaan!

#### Grassoorten op Leven Golf Links

##### Greens

Brown-top bent (*Agrostis capillaris*).  
Slender creeping red fescue (*Festuca rubra trichophylla*)  
Doorzaaien met slender creeping red fescue

##### Fairways en roughs

Slender creeping red fescue (*Festuca rubra trichophylla*)  
Chewing's fescue (*Festuca rubra commutata*)  
Sheep fescue (*Festuca ovina*)  
Hard fescue (*Festuca trachyphylla*)